

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ehdotus erillisratkaisuksi Uudellemaalle

Strategiajohtaja Liisa-Maria Voipio-Pulkki, STM

19.12.2019

Sote-uudistus

Käsiteltyt hallintomallit

- Uudenmaan kuntien ja HUSin ensisijaisena esityksenä oli kuntayhtymäpohjainen malli viiden alueen pohjalta.
- Tarkastellut hallintomallit
 - Vapaaehtoiseihin tai lakisääteisiin kuntayhtymiin pohjautuva malli
 - Itsehallinnollisiin alueisiin pohjautuva malli
 - Sote-tuotantoalueisiin pohjautuva malli
- Kuntien esityksen mukainen aluejako on ollut erillisselvityksen lähtökohtana kaikissa tarkastelluissa vaihtoehtoissa.

Valmistelun eteneminen

- **Kuntapohjainen malli** todettiin haasteelliseksi sovittaa yhteen sote-uudistuksen kokonaisuuden sekä perustuslain reunaehtojen kanssa.
- **Sote-tuotantoalueisiin pohjautuvassa mallissa** nähtiin vastaavia haasteita kuin yhden maakunnan mallissa.
- **Itsehallinnollisiin alueisiin pohjautuva malli** asetettiin ensisijaiseksi, koska siinä perustuslain reunaehtojen arvioitiin täyttyvän parhaiten ja alueellisten erityispiirteiden tulevan paremmin huomioon otetuiksi kuin yhden maakunnan mallissa. Malli olisi myös helpommin sovitettavissa koko maan sote-uudistukseen ja sen rahoitusmalliin.

Lähtökohtana itsehallinnollisen alueet

- Uudellamaalla sovelletaan itsehallinnollisiin alueisiin pohjautuvaa ratkaisua.
 - Lukuun ottamatta Helsinkiä, joka kaupunkina vastaisi soten ja pelastustoimen järjestämisestä.
- Itsehallinnolliset alueet toimisivat kuten maakunnat muussa maassa, niillä olisi omat valtuustot ja vaalit.
- Sote-tehtävien rahoitus koko alueella noudattaisi lähtökohtaisesti valtakunnallista mallia.
- Rahoitusratkaisun arviointi ei kuulunut toimeksiantoon.

HUS-ratkaisu

- Alueilla on ensisijainen järjestämisvastuu myös erikoissairaanhoidosta.
- HUSin lailla säädetty toissijainen järjestämisvastuu koskisi
 - vaativaa ja yliopistosairaalatehtävän edellyttämää erikoissairaanhoidoa ja sen järjestämiseksi muuta tarpeellista erikoissairaanhoidoa
 - kiireellistä sairaanhoidoa ja eräitä muita tehtäviä (esim. ensihoito, synnytykset)
- Itsehallinnolliset alueet (mukaan lukien Helsinki) ja HUS laatisivat järjestämissopimuksen niiden sote-palvelujen järjestämisestä, joita ei erikseen lainsäädännöllä osoiteta HUSille tai itsehallinnollisille alueille.
- Järjestämissopimuksen perusvaatimukset määriteltäisiin lainsäädännössä.

HUS-ratkaisu

- Lainsäädännössä turvataan
 - HUSin kansalliset vastuut
 - valmius ja varautuminen
 - yliopistollinen opetus ja tutkimus sekä näiden edellyttämä riittävä tuotantovolyymi ja
 - nykyisen HUSin keskittämishyödyt.
- Ratkaisulla luodaan suurempi paine integroida erikoissairaanhoidon palveluja perustason sote-palveluihin.
- HUSin rahoituksen periaatteet ratkaistaisiin
 - lainsäädännössä
 - perussopimuksessa
 - soveltuvien osin järjestämissopimuksessa.

Helsingin asema

- Helsingin asema oli arvioitava erikseen.
 - Arviointia varten pyydettiin lausuntoja asiantuntijoilta.
- Kaikissa lausunnoissa painotettiin, että erillisratkaisulle on oltava **sosiaalisiin perusoikeuksiin** liittyvät hyväksyttävät perusteet.
 - Helsingin asema maakuntana olisi uusi tulkintatilanne.
 - Helsingin asema kuntana olisi lainsäädännön valmistelun lähtökohtana ongelmattomampi.
 - Helsingin taloudessa on eriytettävä sote-järjestämisen sote-menot (myös investoinnit).
 - Sote-tehtävien rahoitus on turvattava myös Helsingissä (rahoitusperiaate).

Pelastustoimen uudistus osana erillisratkaisua

- Hallitusohjelman mukaan myös pelastustoimi siirtyy 18 maakunnan järjestämisvastuulle.
- Lainsäädännöllä tulee turvata pelastustoimen mahdollisuus tehdä Uudenmaan itsehallinnollisten alueiden välistä yhteistyötä (esimerkiksi Vantaa-Kerava ja Keski-Uusimaa).
- Jos ensihoidon järjestämisvastuu säädetään erillisratkaisussa jatkossakin HUSille, olisi mahdollistettava nykyisenkaltainen pelastuslaitosten tuottama ensihoito.
- Tästä syystä myös pelastustoimen lainsäädäntövalmistelun on edettävä samassa aikataulussa kuin sote-uudistuksen kokonaisvalmistelu.

Johtopäätökset 1

- Viiteen itsehallinnolliseen alueeseen pohjautuva erilliskeskitys edustaa ohjausryhmän toimeksiannon ja aikataulun puitteissa toteuttamiskelpoisinta vaihtoehtoa.
- Malli huomioi Uudenmaan erityispiirteet samalla kun se vie alueiden sote- ja pelastustoimen järjestelmää sisällöllisesti samaan suuntaan kuin muualla maassa.
- Mallissa muutoksen toimeenpanoon liittyvät riskit ovat helpoimmin hallittavissa. Integraatio sote-palvelujen ja jäljelle jäävien kuntien palveluiden välille turvataan perusratkaisua paremmin.

Johtopäätökset 2

- Esitetty erilliskäytäntö luo paremmat edellytykset sote-uudistuksen toteuttamiselle myös Uudellamaalla. Ohjausryhmä esittää, että hallitus huomioi esitetyt ratkaisuehdotukset ja niiden tavoitteet linjatessaan uudistuksen jatkovalmistelua.
- Arvioinnin näkökulmasta ohjausryhmä toteaa tärkeäksi sote-ratkaisun vaikutukset julkishallinnon ja -talouden kokonaisuuteen sekä kasvukuntien ja kasvukaupunkien elinvoimaisuuteen.
- Ohjausryhmä pitää tärkeänä, että myös jatkovalmistelu, mukaan lukien säädösvalmistelu, tehdään tiiviissä yhteistyössä Uudenmaan alueen kuntien, kaupunkien ja kuntayhtymien kanssa.

Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin erilliskäytös- koskeva selvitys 2019

Lisätietoja:

Strategiajohtaja Liisa-Maria Voipio-Pulkki
liisa-maria.voipio-pulkki@stm.fi

Hallitusneuvos Auli Valli-Lintu
auli.valli-lintu@stm.fi

Erityisavustaja Laura Lindeberg
laura.lindeberg@stm.fi

stm.fi | @STM_Uutiset